

**ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В
КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ТА
ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ**
{Тези}

Чупрій Л. В.

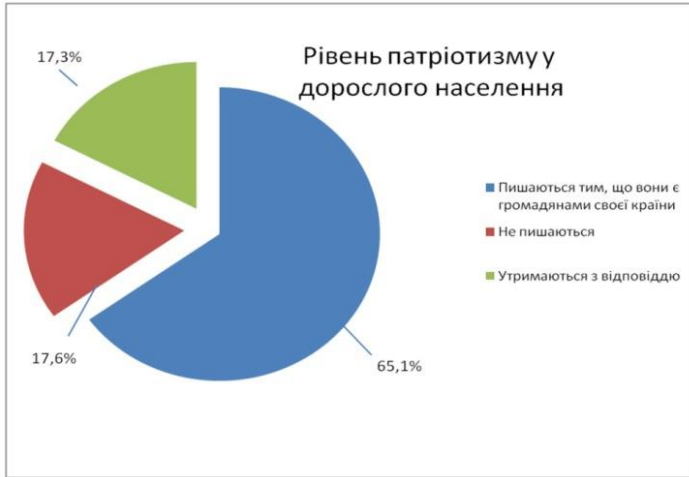
кандидат філософських наук, доцент

- Слід чітко зазначити, що **патріотичне виховання повинно бути націоцентричним**, тобто воно спрямоване на формування любові до української нації, до власної історії, традицій, мови, віри, вітчизняної культури. Це аж ніяк не порушує права національних меншин, які проживають на території України, так як всі ми є єдиною українською політичною нацією, яка включає всіх громадян України, незалежно від їхньої етнічної приналежності. Знову ж таки, якщо представники інших етнічних груп, які проживають на території України, поважають її історію, культуру, мову і працюють на її благо, то вони є також її патріотами. Вони можуть шанувати свою культуру, розмовляти на своїй мові, але повинні знати українську мову і поважати наші традиції. Цю ідею активно підтримував відомий український дослідник В.Липинський, який зазначав: «Сутність територіального патріотизму – це пробудження почуття солідарності та єдності всіх постійних мешканців української землі, незалежно від їх етнічного походження, класової належності, віросповідання, соціально – культурного рівня. Ось чому любов до рідного краю (української землі), яка годує всіх її мешканців, є об'єктивною передумовою створення соціально – національного союзу
- Патріотизм виховує у людини **почуття громадянськості**. Громадянськість визначається як

духовно-моральна цінність, світоглядно-психологічна характеристика людини, що зумовлена її державною самоідентифікацією. *Це складне особистісне утворення, яке включає в себе почуття поваги і любові до рідної країни*, політичну і моральну відповідальність, правову культуру, усвідомлення власної гідності, повагу і довіру до співгромадян. Громадянськість має ціннісно-смыслову природу і проявляється у єдності громадянської свідомості та громадянської поведінки. Тобто вона повинна проявлятися не тільки у усвідомленні своєї приналежності до даної країни, а й у активних діях, спрямованих на виконання своїх громадських обов'язків перед суспільством і державою. Громадянськість виступає критерієм особистісної зрілості.

- Дані соціологічних досліджень засвідчують, що **рівень патріотизму в значній мірі змінюється в залежності від соціально-політичної ситуації**. У період проведення ЄВРО-2012 соціологи зафіксували зростання рівня патріотизму, що підтвердило опитування соціологічної групи «Рейтинг». Кількість опитаних, які вважають себе патріотами своєї країни порівняно з показниками дворічної давнини зросла з 77 до 82%, а порівняно з даними піврічної давнини – зростання ще більше – з 73 до 82%. Так 40% респондентів чітко визначають себе як патріотів своєї країни, ще 42% – швидше так, ніж ні. 10% респондентів не вважають себе патріотами. Ще 8% – не змогли визначитися. За даними соціологічних досліджень Інституту Горшеніна, що проводилися у березні 2012 року – 65,1% респондентів пишаються тим, що вони є громадянами своєї країни, 17,6% – не пишаються і 17,3% – утримуються з відповіддю

-

Діаграма 1. Рівень патріотизму за даними соціологічних досліджень Інституту Горшеніна

- У 2014 році, як наслідок підвищення громадянської активності українців під час Євромайдану та консолідації українського народу в умовах зовнішньої агресії та збройного протистояння на Сході країни, рівень патріотизму значно виріс. За даними соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова у кінці 2013 на початку 2014 року, 95 відсотків жителів усіх регіонів України сприймають її своєю Батьківщиною. 84,5 відсотків респондентів вважають себе патріотами України. Зокрема, в західному регіоні – 94 відсотка в центральному – 88,5 відсотків, у східному – 81 процент, у південному – 72 відсоток. (Див. діагр.2)

Діаграма 2. Регіональний розподіл рівня патріотизму за даними Центру Разумкова

- І хоча останнім часом рівень патріотизму українського населення зріс, але необхідність у вихованні патріотизму та національної свідомості молоді як основи консолідації суспільства і зміцнення держави залишається досить актуальною.

- **Реалізація патріотичного виховання здійснюється через ряд етапів.** Дослідник О.Вишневський виділяє три етапи:

I етап. Формування раннього етнічного самоусвідомлення, яке розпочинається в родині шляхом передачі традицій та обрядів;

II етап. Національно-політичне самоусвідомлення, яке відбувається під впливом усвідомлення соціального життя, вивчення історії та культури. Молода людина починає замислюватися над долею своєї нації, у неї формується

почуття поваги до рідної країни, почуття національної гідності;

III етап. Державно-політичного самоусвідомлення. Передумовою успішного становлення державного патріотизму є почуття причетності до своєї нації і розбудова власної державності. В умовах єдиної держави формується політична нація як єдність всіх громадян країни незалежно від їх етнічної приналежності. Тому патріотами стають не лише етнічні українці, а й представники інших етнічних груп, що проживають на теренах України і турбуються про її благо.

- Організуючи виховну роботу з патріотичного виховання, потрібно враховувати, що **в Україні історично склався широкий спектр регіонально-політичних та регіонально-культурних відмінностей**, існує неоднозначне ставлення населення до багатьох подій минулого та сучасності. Саме патріотизм, громадянськість повинні об'єднувати українців, зберегти те, що протягом століть було нашою метою – незалежну державу. **Одним із важливих об'єднавчих чинників у суспільстві може слугувати збереження культурної та історичної спадщини**, що підтверджується даними соціологічних досліджень, що наводить Центр Разумкова. Так, на запитання «Який із п'ятьох зазначених чинників найбільше об'єднує або може згуртувати народ України в єдину спільноту?» 8,1% респондентів відповіли – «Знання і розуміння української культури та мови», 11,5% – «Спільна культурна й історична спадщина», 11,5% – «Спільні політичні принципи й ідеї», 28,2% – «Рівні права і співіснування в рамках однієї держави (України)», 33,4% – «Прагнення до істотного підвищення добробуту всіх громадян України», 7,3% – «Важко відповісти».